

Carina Fast: Literacy

Carina Fast

**Literacy — i familj, förskola och skola
Studentlitteratur 2008**

Carina Fast har skrivit en tankeväckande bok om hur barnen utforskar skriftspråket före skolstarten. Det är ganska självklart att den miljö barnen växer upp i är betydelsefull för läsförmågan och skrivandet. Genom att under tre års tid följa sju olika barn visar Carina Fast konkret och detaljerat hur barn möter det skrivna ordet. Det är intressant, ger både igenkännande men bjuder också på aha-upplevelser. Bokstäver finns överallt: i leksakskatalogen, annonspelaren, dataspelet. Begreppet literacy är sammansatt men kan enklast översättas med skriftspråkliga aktiviteter som sker i olika sociala sammanhang.

Carina Fast är själv berättare och undervisar blivande lärare i berättandets konst och uppmärksammar naturligtvis berättandets betydelse för språkutvecklingen. Jag hade gärna tagit del av fler konkreta skildringar av detta. Flera av de sju får ofta höra muntliga berättelser. En mamma som berättar om ett föräldralöst barn i Malawi, som hennes dotter sett en bild av i ett reklamutskick, kommenterar: "Jag märker att jag berättar om mig själv och mina kamrater när jag var små".

Att läsandet och skrivandet börjar långt före skolstarten är något som jag tror att vi behöver påminnas om ständigt. Barns tidiga språkliga färdigheter krockar enligt Carina Fast ofta med skolans språkliga värld och barns erfarenheter och fantasi tas inte alltid till vara i skolarbetet, som bedriver läsinläringen på sitt eget sätt. Det är risk att barn hamnar utanför och får dålig självkänsla.

Carina Fast visar att små barn bland annat möter det skrivna ordet via populärkulturen. Om vuxna i skolan väljer att bortse från detta, tas inte barnens språkliga kreativitet till vara. Fast förnekar inte att populärkulturen innehåller både könsrollsstereotyper och våld, men hävdar att det är bättre att synliggöra detta och prata om det i skolan samtidigt som läs- och skrivförmågan därmed utvecklas. Hon pekar på förebildliga exempel där lärare låtit populärkulturens hjältar möta grekiska gudar i gamla myter. Hon citerar en av barnens lärare som betonar att istället för att förkasta barnens värld, är det bättre att uppmuntra dem att berätta om sin vardag, lekar och fantasier. Arbetet resulterar i en utställning om den populära leksaken Beyblade. Om du som jag aldrig hört talats om denna leksak tidigare, är det värdefullt att ta del av Carina Fast's bok och påminnas om hur barn skapar sina egna världar.

Per Gustavsson